

Poročilo o dejavnosti Državne slovenske samouprave za obdobje od 12. 10. 2022 do 15. 12. 2023

Stopnjo povečane **aktivnosti Slovencev** na Madžarskem v zadnjem obdobju ponazarja predvsem to, da poleg jezikovne in kulturne raznolikosti skuša skupnost glede na svoje možnosti in znotraj svojih okvirov dominantno zastopati tudi na gospodarskem/razvojnem področju.

Eden od izjemnih rezultatov leta 2023 z vidika slovenske narodnosti na Madžarskem so podatki popisa prebivalstva, objavljeni konec septembra, po katerih se je delež pripadnikov skupnosti v primerjavi z letom pred 11 leti povečal za 30 %, to je na 3965 oseb.

Predsednik Karel Holecz se za to zahvaljuje vsem poslancem, lokalnim narodnostim samoupravam, volivcem, narodnostnim voditeljem, popisovalcem.

Državna slovenska samouprava se je v zadnjem desetletju razvila v baznega upravljalca institucij slovenske narodnosti, saj v slovenskem Porabju upravlja dve institucionalni enoti na področju dvojezičnega javnega izobraževanja, ki vključuje dve šoli in tri vrtce.

Državna slovenska samouprava obravnava področje slovenskega narodnostnega izobraževanja prednostno, zato posebno pozornost namenja območju, vključno z izobraževalnimi enotami v Monoštru, ki izvajajo izobraževanje v slovenskem jeziku, od vrtca do osnovne šole do tistih, ki so udeleženci izobraževanja v gimnaziji in poklicnih šolah.

Naše šole dajejo poseben poudarek negovanju slovenskega jezika, prenašanju izročila narodnostne skupnosti. Pedagoški programi in njihovi lokalni učni načrti oziroma vsa dokumentacija šol ter uporabna praksa prepričljivo potrjujejo prizadevanje po zagotavljanju izobraževanja in usposabljanja, ki je z zakoni o narodnostih in javnem izobraževanju zagotovljeno in jamčeno učencem, pripadnikom slovenske narodnosti.

Upravljavca ocenjuje tudi kot rezultat, da se je praktična uporaba "*prekvalifikacije*" med institucijami, ki jih upravlja, začela izobraževalnega leta 2020/2021 *in se od takrat ohranja* z namenom izboljšanja strokovne oskrbe.

Skupaj z vodji institucij iz leta v leto delamo korake za izboljšanje strokovne kakovosti zaposlenih in povečanje števila otrok. *Prizadevamo pa si tudi za povečanje uporabnosti računalniških elementov in za spopadanje z izzivi digitalnega izobraževanja; da bi temu sledili, smo tudi v letošnjem letu izvedli velike IT-prenove..*

Državna slovenska samouprava je izredno ponosna, da sta v obdobju 2020-2023 obe njeni ustanovi pridobili in *posedovali* naziv »Bazna ustanova Urada za izobraževanje«.

Pomemben delež podpore za delovanje institucij je zagotovljen *s petletno (2022–2027) Pogodbo o javnem šolstvu*, ki omogoča predvidljive in varne pogoje za strokovno delovanje institucij slovenske narodnosti.

Prevzem premoženja

Madžarski parlament je 16. junija 2020 sprejel predlog zakona št. T/10303 o spremembi zakona CLXXIX o pravicah narodnosti iz leta 2011. *Zakon št. LXVIII iz 2020 o spremembi zakona o pravicah narodnosti CLXXIX iz leta 2011* (v nadaljnjem besedilu: novzak).

V skladu z novelo zakona se mora premoženo in nepremičninsko premoženje, ki se uporablja za opravljanje vzgojno-izobraževalnih nalog javne vzgojno-izobraževalne institucije, predati v last lokalnemu narodnostnemu upravljavcu takoj po prevzemu nalog, vendar najkasneje do začetka izobraževalnega oziroma šolskega leta, pri čemer se lastništvo sredstev povrne prvotnemu lastniku, če upravljavec preneha brez pravnega naslednika ali če se javna izobraževalna institucija ukine [6. odstavek 25. člena spr.zak.]

Po dolgotrajnih pogajanjih in postopkih urejanja zemljišč je bila 12. aprila 2023 podpisana pogodba o brezplačni predaji lastništva nepremičnin, ki se nahajajo na naslovu 9985 Felsőszölnök/Gornji Senik, Templom út 5 (št. parc.: 32.) in 9985 Felsőszölnök/Gornji Senik, Templom út 10. (št. parc. 4.)

V zvezi s pogodbo:

- je Občni zbor Državne slovenske samouprave spremenil ustanovitveno listino Dvojezične osnovne šole in vrtca Jožefa Košiča
- oziroma dal podpisano pogodbo v overitev Zemljiškoknjižnemu oddelku Vladnega urada Županije Vas
- Na podlagi sklepne odločbe - ogleda z dne 21. julija 2023 je bila Državna slovenska samouprava obveščena o prenosu spremembe lastniškega statusa zadevnih šol in vrtcev.

Ker se del nepremičnine, ki se v naravi nahaja na naslovu 9985 Felsőszölnök/Gornji Senik, Templom út. 10 (Felsőszölnök/Gornji Senik, notranje območje. št. parc. 4.) nerazdeljena skupna lastnina, jo je bilo treba spremeniti v etažno lastnino glede na pravila o pravici do uporabe.

Osnutek je bil pripravljen na podlagi Zakona V. iz leta 2013 o civilnem zakoniku – v nadaljnjem besedilu Civilni zakonik - in zakona CXXXIII iz leta 2003 o etažni lastnini - v nadaljevanju na podlagi določil zakona o etažni lastnini.

Stranki sta – ob razpolaganju z odobritvenimi sklepi odbora – dne **9. novembra 2023** podpisali pogodbo o etažni lastnini, ki je bila predložena Zemljiškoknjižnemu oddelku Vladnega urada Županije Vas.

Kulturna dejavnost – Kűhárjeva spominska hiša (Slovenska krajinska hiša) muzejski razstavni prostor javnega pomena

Kűhárjeva spominska hiša (Slovenska krajinska hiša), muzejski razstavni prostor javnega pomena v lasti Državne slovenske samouprave z različnimi delavnicami, zaposlitvami oziroma tabori ohranjanja tradicije veliko prispeva k ohranjanju in prenašanju kulturne dediščine.

Državna slovenska samouprava je z direktorico Muzeja Dorottya Kanizsai v Mohácsu uskladila ponovno podaljšanje posojilne pogodbe za 5 umetnin; pogodba je bila podaljšana tudi za leto 2023 vse do 30. junija 2024.

Državna slovenska samouprava je prejela **15.200.000 Ft** nepovratnih sredstev pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0061** za izvedbo projektnega cilja »**Podpora za prenovu pritličja Kűhárjeve spominske hiše (Slovenska krajinska hiša)**».

Subvencija je bila izplačana 3. maja 2023. Državna slovenska samouprava je v izvedbo naloge vključila institucijo Kűhárjevo spominsko hišo (Slovenska krajinska hiša) in 15. maja 2023 predala nepovratna sredstva končnemu upravičencu.

Cilj projekta je prenoviti **del vodnega bloka Kűhárjeve spominske hiše v pritličju in izoblikovati del, ki ločuje muzejski in podstrešni del**. Predviden čas izvedbe aktivnosti je 15. 02. 2024.

Po sklepu Občnega zbora Državne slovenske samouprave je bila s **1. marcem 2023 uvedena vstopnina v krajinsko hišo.**

V podstrešnem prostoru stavbe svojo vlogo že izpolnjuje zaposlitvena soba, narejena v okviru »funkcionalne razširitve.« Lani jeseni je bil v dvorani prikazan tudi film (na temo trgatvena povorka), od takrat pa je bilo nekaj rokodelskih delavnic; v prostoru je bilo tudi srečanje pisateljev in bralcev, ki ga je organizirala strokovna svetovalka iz Slovenije.

V zvezi s Kúhárjevo spomensko hišo so bile v letu 2023 izvedene številne investicije in izboljšave iz lastnih sredstev (montaža senčnikov na strehi, vgradnja klimatske opreme, gradnja stopniške ograje, ki vido na podstrešje, zamenjava talne preproge, nabava stolov, UV folijacija oken v prilličju, na podlagi protokola o letnem pregledu za varovanje staleža, ter zamenjava stikal in priključkov na potrebnih mestih, nakup kosilnice).

Slovenski radio - Radio Monošter

V skladu z odločitvijo državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade je na podlagi obvestila, prejetega 3. aprila 2023, Državna slovenska samouprava prejela **4.500.000 forintov** nepovratne subvencije pod identifikacijsko številko **NEMZ- N-23-0062** za izvedbo projektnega cilja "**Subvencija za delovanje Radia Monošter kot javnokoristne neprofitne družbe z omejeno odgovornostjo.**"

DSS je kot sodelujočega pri izvedbi projekta vključila Radio Monošter, javnokoristno neprofitno družbo z omejeno odgovornostjo, znesek subvencije, prejete dne 28. aprila 2023 pa je 5. aprila 2023 nakazal na račun Radia Monošter.

Državna slovenska samouprava preko Radia Monošter, javnokoristnen neprofitne družbe z omejeno odgovornostjo, ki je v njeni lasti, **skrbi za ohranjanje maternega jezika in tradicije slovenske narodnosti**, ki živi v regiji, in zagotavlja radijske programe v maternem jeziku slovenski narodnosti v Porabju. Da bi zagotovil kakovostno delovanje te dejavnosti, želi upravičenec zagotoviti višjo kakovost delovanja na frekvencah Monošter 106,6 MHz + Gornji Senik 97,7 MHz; **za katere je potreben tehnični razvoj v radijskem studiu in na oddajnih lokacijah.**

Zaradi tega je Državna slovenska samouprava 27. oktobra 2023 pri Uradu predsednika vlade vložila individualno vlogo za nepovratna sredstva v **bruto višini 20 milijonov forintov** (odobreno: 108/2023.(26. X.) (Sklep DSS), ki ga je Občni zbor Državne slovenske samouprave s sklepom št. 110/2023.(26. X.) predlagal resorju v podporo.

Projekt je bil sprejet s strani pokrovitelja. Sporočilo o subvenciji je Državna slovenska samouprava prejela po pošti 16. novembra 2023.

Podporna listina je bila izdana pod številko *VAS-ÁPI-542-2/2023*. Državna slovenska samouprava je znesek subvencije 15. decembra 2023 nakazala na račun Radia Monošter

Nadzorni odbor, ki deluje ob Radiu Monošter, je poslovodstvu na svoji seji leta 2023 tudi na strokovnem področju oblikoval vrsto predlogov, vrednih obravnave in uresničitve

Slovenska samouprava in njene institucije so v poročevalskem obdobju poleg subvencije za delovanje prejele še naslednja obsežna individualna razvojna sredstva:

Državna slovenska samouprava je pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0059** prejela a **7 000 000 Ft** nepovratne subvencije za izvedbo projektnega cilja "**Subvencija za izgradnjo sistema za odvajanje meteorne vode pri cerkvi svetega Štefana Hardinga v Števanovcih.**"

Subvencija je bila nakazana 28. aprila 2023. Državna slovenska samouprava je kot sodelujočo v izvedbo naloge vključila tudi Župnišče v Gornjem Seniku in subvencijo 3. maja 2023 predala končnemu prejemniku.

V okviru razvojne podpore je bilo izvedeno odvajanje meteorne vode na območju pred Cerkvenim trgom in Župniščem. Potrdilo o opravljeni izvedbi je bilo izdano 15. junija 2023.

V skladu z odločitvijo državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade je Državna slovenska samouprava na podlagi obvestila, prejetega 3. aprila 2023, pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0057** prejela **10 000 000 forintov** nepovratne subvencije za izvedbo projektnega cilja "**Subvencija za I. etapo prenove stavbe bodočega vaškega doma v Andovcih.**" Nakazilo subvencije je bilo izvedeno 27. junija 2023. Državna slovenska samouprava je v izvedbo naloge vključila Občinsko samoupravo v Andovcih in je subvencijo 29. junija 2023 prenesla na končnega upravičenca.

Državna slovenska samouprava je pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0058** prejela **10.000.000 forintov** nepovratne subvencije za izvedbo projektnega cilja "**Podpora za energetske posodobitve župnijske stavbe v Dolnjem Seniku.**"

Subvencija je bila nakazana 28. aprila 2023. Državna slovenska samouprava je v izvedbo naloge kot sodelujočo pri izvedbi projekta vključila Župnišče na Gornjem Seniku in subvencijo 3. maja 2023 predala končnemu upravičencu.

V okviru razvojne podpore so bila zamenjana vrata in okna na Župnijskem objektu v Dolnjem Seniku. Investicija se je realizirala dne 28. oktobra 2023; razpisni obračun je Državna slovenska samouprava oddala na pošto dne 19. decembra 2023.

Državna slovenska samouprava je na podlagi razpisa pod identifikacijsko številko **NKUL-KP-1-2023/3-000410** prejela subvencijo v znesku 1 400 000 Ft za izvedbo projekta z naslovom „**Borovo gostüvanje porabskih Slovencev v Števanovcih.**"

Subvencijo je Državna slovenska samouprava uporabila za najem šotora za prireditvi „Borovo gostüvanje porabskih Slovencev" in Državno slovensko srečanje v Števanovcih 18. februarja 2023.

DVOJEZIČNA OSNOVNA ŠOLA IN VRTEC V ŠTEVANOVCIH

V skladu z odločitvijo državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade, na podlagi obvestila, prejetega dne 3. aprila 2023, je Državna slovenska samouprava pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0065** prejela 4 000 000 Ft nepovratne subvencije za izvedbo projektnega cilja "**Subvencija za prenovo in razvoj informacijske tehnologije v Dvojezični osnovni šoli in vrtcu v Števanovcih**"

- s subvencijo je bila izvedena zamenjana plastične talne obloge v dveh učilnicah na sedežu šole.

- DSS je v projekt razvoja informacijske tehnologije vključila dvojezično osnovno šolo in vrtec v Števanovcih kot sodelujočega izvajalca. Pogodba o razvoju informacijske tehnologije je bila podpisana, nabava informacijske opreme je bila izvedena 18. maja 2023.

DVOJEZIČNA OSNOVNA ŠOLA IN VRTEC JOŽEFA KOŠIČA

V skladu z odločitvijo državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade, na podlagi obvestila, prejetega dne 3. aprila 2023, je bila Državna slovenska samouprava pod identifikacijsko številko NEMZ-N-23-0064 deležna **20 300 000 Ft** nepovratne subvencije za izvedbo projektne cilja **"Subvencija za obnovo in nabavo sredstev za Dvojezično osnovno šolo in vrtec Jožefa Košiča"**

Izvedene so bile naslednje dejavnosti:

- na sedežu šole je bil zgrajen nadstrešek na vhodnem delu stavbe, razširjen je bil tudi del vodnega bloka za odrasle.
- izvedeno je bilo hladno tlakovanje zadnjega vhoda ter rušitev in tlakovanje obstoječega betonskega pločnika na lokaciji vrtca gornjeseniške institucije,
- v institucionalni enoti v Sakalovcih so bila zamenjana ograjna vrata.

DSS je v izvajanje projekta razvoja informacijske tehnologije vključila dvojezično Osnovno šolo in vrtec Józefa Košiča. Podpisana je bila pogodba o razvoju računalniške tehnologije. Obsežna gradnja je bila izvedena septembra 2023.

Državna slovenska samouprava je 28. junija 2023 prejela obvestilo od državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade o **zagotovitvi 3 335 472 Ft za „Zagotovitev enkratne dodatne proračunske subvencije za leto 2023** za institucije javnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ki jih upravljajo narodnostne samouprave."

Subvencija je 19. julija 2023 prispela na račun Državne slovenske samouprave, ki je njene sorazmerne delne zneske nakazala javnim izobraževalnim institucijam. Subvencija je bila porabljena v skladu s Podporno listino.

*Na podlagi vladnega sklepa št. 1329/2023 (27. VII.) o dodatni enkratni proračunski subvenciji ustanovam javnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ki jih upravljajo narodnostne samouprave v letu 2023, madžarska vlada preko Urada predsednika vlade na podlagi sklepa vlade **Državni slovenski samoupravi** zagotavlja nepovratno subvencijo v višini **7.162.008** za kritje dodatnih stroškov v letu 2023, ki izhajajo iz povišanje cen energije, ki vpliva na javne izobraževalne ustanove, ki jih upravljajo narodnostne samouprave, o čemer je bila Državna slovenska samouprava obveščena 02.10.2023. Dokumenti, potrebni za izdajo listine o subvenciji, so bili poslani po pošti 20. 10. 2023; subvencija je bila prejeta 27. 10. 2023 na račun DSS in 8. 11. 2023 predana javnim izobraževalnim ustanovam. Urad Državne slovenske samouprave je za svoje javne izobraževalne ustanove začel z zbiranjem ponudb za nabavo drv za kurjavo v letu 2024.*

Borovo gostüvanje porabskih Slovencev

Občni zbor Državne slovenske samouprave je oktobra 2022 sklenil, da postane glavni organizator prireditve Borovo gostüvanje porabskih Slovencev v pustnem času 2023 (**18. februar 2023**); hitro si je našel partnerja pri pripravi tega programa v števanovski Slovenski narodnostni samoupravi, v Društvu slovenskih upokojencev, nato v Občinski samoupravi v Števanovcih in Društvu za olepšavo vasi in ohranjaje tradicije v Števanovcih. Kmalu so se začeli prvi delovni pogovori in pridobitve dovoljenj. Vedeli smo, da je pred nami veliko nalog tudi zato, ker so se voditelji narodnostnih organizacij odločili, da bo ta dogodek leta 2023 služil tudi kot program Dneva slovenske kulture, ki se mu pridružijo tudi dvojezične javne izobraževalne ustanove v upravljanju Državne slovenske samouprave, z malim „Borovim gostüvanjem“ na vsebinskem področju medgeneracijskega dialoga in prenašanja kulturne dediščine.

Borovo gostüvanje porabskih Slovencev je od leta 2015 vpisano v Nacionalni register nesnovne kulturne dediščine, na kar so naše organizacije upravičeno ponosne, saj je ohranjanje tega elementa kulturne dediščine zasluga in dolžnost naše celotne skupnosti.

Borovo gostüvanje porabskih Slovencev ima posebno dramaturgijo, je edinstveno z dvojezičnim besedilom; *spodbuja mlade, da si ustvarijo družino, ostanejo v domčem kraju, da bi v Porabju še naprej živela slovenska narodnostna identiteta.*

Sodelovanje, ki je simboliziralo in izražalo **moč** in enotnost **Porabja**, je bilo zgledno; **prireditev pa je zaslužen pridobila državni pomen in sloves.**

Nesnovne kulturne dediščine, skupnosti, ki jo živijo, človeška ustvarjalnost in raznolikost se vsako leto praznujejo na **Praznik binškošne dediščine**. V organizaciji Državne slovenske samouprave in Odbora za kulturo je 28-članska skupina s ponosom predstavila Borovo gostüvanje porabskih Slovencev v okviru programa, ki se je odvijal **27. in 29. maja 2023** na območju Etnorafškega muzeja na prostem v Szentendreju.

Na območju Skanzena v Sentendreju je bila slovenska delegacija deležna odličnega sprejema in je seveda v lokalnih razmerah maksimalno izpolnila nalogo, to je predstavitev Borovega gostüvanja porabskih Slovencev – predvsem glede na poročni obred.

Na stojnici delegacije, ki je zastopala slovensko narodnostno skupnost, so se zainteresirani lahko seznanili s skrivnostmi tradicionalnega izdelovanja rož iz papirja in pletenja košar. Izdelki porabskih žena so bili še posebej priljubljeni med domačimi obiskovalci in tujimi turisti.

Program je bil v leu 2023 izveden v okviru niza dogodkov ob praznovanju 20. obletnice Unescove Konvencije o ohranjanju nesnovne kulturne dediščine.

Državna slovenska samouprava je na podlagi individualne vloge prejela subvencijo v višini 2 000 EUR od Urada za Slovence v zamejstvu (IS-5320-12/2023-1537) za sodelovanje v programu z namenom predstavitve elementa kulturne dediščine od 27. maja 2023 do 29. maja 2023: Predstavitev Borovega gostüvanja porabskih Slovencev – Praznik binškošne dediščine. Znesek subvencije je na račun DSS prispel 1. avgusta 2023 (767.300 Ft.).

Državna slovenska samouprava je dne 11. oktobra 2023 upravitelju sklada Gáborja Bethlena v kategoriji »Narodnostne kulturne pobude« oddala prijavo na razpis za nakup kostumov, povezanih s predstavitvijo »**Borovo gostüvanje porabskih Slovencev kot element kulturne dediščine.**« Državna slovenska samouprava je dne 9. novembra 2023 prejela obvestilo o sprejetju prijave na razpis kot veljavnega.

S strani Državne slovenske samouprave, vendar z registracijo Občinske samouprave v Števanovcih, je bila 21. maja 2023 oddana prijava na razpis za izdelavo filma, **ki prikazuje Borovo gostüvanje v Porabju**. „Prijava na razpis je bila vložena v okviru razpisnega projekta Ministrstva za kmetijstvo za leto 2023 za promocijo zbiranja, poznavanja, ohranjanja in negovanja zbirke nacionalnih vrednot in hungarikumov” (HUNG 2023/10).

Prijavitelj je o oceni prijave na razpis prejel obvestilo dne 14. septembra 2023, znesek dodeljene subvencije: 2.600.000 Ft. **HF/537/2023**)

Dokumenti, potrebni za sklenitev pogodbe, so bili dne 26. septembra 2023 poslani na Oddelek Hungarikum Ministrstva za kmetijstvo. Upravičenec je bil o izdaji listine o subvenciji obveščen dne 14.11.2023.

Aktivnosti za razvoj MLINA

Državna slovenska samouprava je od avgusta 2022 lastnica Mlina v Gornjem Seniku; leta 2023 se je trudila vključiti sredstva iz različnih virov za obnovo stavbe.

Zaradi spomeniške nepremičnine so v poročevalskem obdobju potekali številni usklajevalni postopki (Državni svet za načrtovanje, Vladni urad županije Vas - Oddelek za gradnjo in varstvo dediščine) glede obnove nepremičnine.

V skladu z odločitvijo državnega sekretarja za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade, na podlagi obvestila, prejetega dne 3. aprila 2023, je Državna slovenska samouprava pod identifikacijsko številko **NEMZ-N-23-0063** prejela **16 000 000 Ft** nepovratne subvencije za izvedbo projektnega cilja "**Subvencija za razvoj mlina Filó.**" Uporaba subvencije, prejete 28. 4. 2023, je že v poteku.

Državna slovenska samouprava je že sklenila pogodbo za izvedbo naslednjih dejavnosti:

- pridobitev izvedenskega mnenja: preskušanje materialov za zaščito lesa, sondažna raziskava sten; diagnostika nosilnih konstrukcij stavb, ki so bile v celoti realizirane,
- izvajanje načrtov varstva dediščine in pridobitev dovoljenj (etapa 1. dela je bilo potrjena dne 06. septembra 2023; oziroma je bil rok za izvedbo pogodbe spremenjen na 31. oktober 2023; projektna razvojna dokumentacija Mlina je bila obravnavana na seji Državnega sveta za načrtovanje dne 02. 11. 2023. II. etapa je bila po pogodbi izvedena 31.10.2023.
- nabava svetil

Iz Razvojne podpore bodo na zgradbi Mlina v prvi polovici leta 2014 izvedena zamenjava strehe, oken in vrat.

Državna slovenska samouprava se je 30. avgusta 2023 prijavila na razpis za spodbujanje turističnih investicij in razvoja lokalnih izdelkov na območju, kjer živi avtohtona slovenska narodnostna skupnost na Madžarskem - ciljno območje 2.1. -v okviru programa »Spodbujanje gospodarskih temeljev avtohtone slovenske narodnostne skupnosti, ki živi na Madžarskem - 2021-2024« (razpis – naknadno financirano – proračun: 49.558 EUR), katerega namen je bil »Razvoj Mlina na Gornjem Seniku«. **Projekt je prejel subvencijo v višini**

47.080,45 EUR (lastni prispevek: 2.477,92 EUR), o čemer je Državna slovenska samouprava prejela sklep 3. oktobra 2023. Državna slovenska samouprava je 26. oktobra 2023 pokrovitelju na razpolago dokumente, potrebne za sklenitev pogodbe. Pogodba o subvenciji je bila podpisana 21. novembra 2023.

Žganjarna v Števanovcih

Državna slovenska samouprava je 17. aprila 2023 Ministrstvu za kmetijstvo vložila individualni zahtevek za subvencijo v znesku 26.000.000 HUF za nakup žganjarne v Števanovcih. Nabor prilog, potrebnih za izdajo listine o subvenciji, je bil dne 15. junija 2023 vložen Oddelku Hungarikum.

Obvestilo o izdani podporni listini (št. **HF/271/2023: „Nakup edine slovenske žganjarne v slovenskem Porabju v Števanovcih«**) je Državna slovenska samouprava prejela 3. avgusta 2023. Znesek subvencije je bil 16. avgusta 2023 nakazan na bančni račun DSS.

Kupoprodajna pogodba je bila podpisana dne 29. avgusta 2023.

Dogodek so počastili: gospa Dubravka Šekoranja, generalna konzulka Republike Slovenije v Monoštru; Andrea Kovács, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem; gospod Albert Kevy, predsednik zakladniškega odbora Županije Vas; Sándor Fodor, župan Občinske samouprave v Števanovcih; Bálint Papp, direktor MURABA EZTC; s strani prodajalca sta bila prisotna József János kot prodajalec, v zastopstvu kupca (Državna slovenska samouprava) pa predsednik Karel Holecz.

Direktorat Narodnega parka Őrség je v pismu, prejetem 14. septembra 2023, navedel, da ne uveljavlja svoje predkupne pravice v zvezi z nepremičnino. Nepremičnina je bila predana v posest 26. 9. 2023. Trenutno poteka prenos spremembe uporabnika do ponudnikov storitev. Državna slovenska samouprava je že vložila vlogo pri Nacionalnem davčnem in carinskem uradu za registracijo kot lastnika "opreme, primerne za proizvodnjo trošarinskih izdelkov."

Sklep o vknjižbi je bil prejet 9. oktobra 2023, od takrat (9. 11. 2023) je bil s strani sodelavcev NDCU opravljen ogled na kraju samem, podpisana je bila kupoprodajna pogodba, poenostavljeni pregled sklepa pa je na voljo na Zemljiškoknjižnem oddelku Vladnega urada Županije Vas.

Obnova in upravljanje nepremičnine predstavlja novo nalogo za organizacijo.

Drugi dogodki

Porabski Križev pot

Štirinajst prizorišč, štirinajst postaj in sedem klopi za razmislek v sedmih naseljih v slovenskem Porabju. Porabski križev pot je bil predan **25. marca 2023**, na dan praznika Marijinega oznanjenja.

Projekt, katerega pobudnik in gonilna sila je bil predsednik Državne slovenske samouprave, je bil uresničen v izvedbi DSS, v okviru konstrukcije št. NEMZ-N-22-0004, ob podpori madžarske vlade.

Državna slovenska samouprava pripisuje križevemu potu poseben pomen, saj povezuje regijo ne le fizično, temveč predstavlja novo vez med pripadniki slovenske narodnostne skupnosti in slovenskimi naselji na Madžarskem, kar prispeva k nadaljnji krepitvi skupnosti in krajine.

Po sveti maši v cerkvi sv. Štefana Hardinga v Števanovcih je 1. postajo posvetil škof sombotelske škofije dr. János Székely, slavnostni govor je imel predsednik Državne slovenske samouprave. Po nagovorih parlamentarnega poslanca Zsolta V. Németha in generalne konzulke RS v Monoštru Metke Lajnsček je zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Köles Kiss prebrala pismo državnega sekretarja za cerkvene zadeve in narodnosti Miklósa Soltésza, naslovljeno na praznujočo skupnost.

Od enajste ure naprej je ob koordinaciji lokalnih slovenskih narodnostnih oziroma lokalnih samouprav potekala posvetitev po dveh postaj v posameznih naseljih. Čeprav razpršeno po naseljih, vendar simbolično istočasno, je bilo slovensko Porabje v duhu povezano.

Državna slovenska samouprava se zahvaljuje vsem, ki so pri uresničitvi in slavnostni predaji porabskega križevega pota na kakršen koli način sodelovali.

Srečanje DZNS

Na povabilo Državne slovenske samouprave in Kabineta zagovornice Slovencev so v Porabje prispeli predsedniki državnih narodnostnih samouprav, člani narodnostnih komisij Državnega zbora in njihovi strokovni sodelavci. Obisk se je začel z informativnim pogovorom na sedežu Državne slovenske samouprave. V okviru današnjega programa so gostje obiskali tudi Dvojezično osnovno šolo Jožefa Košiča na Gornjem Seniku oziroma Slovensko vzorčno kmetijo.

Delegacija je svoj program začela 08. 06. 2023 v slovenskem Porabju, v Monoštru. Predsedniki državnih narodnostnih samouprav in člani Komisije narodnostnih skupnosti Državnega zbora na Madžarskem ter njihovi strokovni delavci so si ogledali cerkev Marijinega vnebovzeta v Monoštru, Muzej potovanja skozi čas, Zbirko slovenske narodnosti in lokalne zgodovine Avgusta Pavla (slovenski bazni muzej), nato so se v Slovenskem kulturno-informacijskem centru seznanili z delovanjem Radia Monošter, slovenskega časopisa oziroma kompleksa. Goste je pozdravila Metka Lajnsček, generalna konzulka Republike Slovenije v Monoštru.

V okviru popoldanskega programa so gostje obiskali Dvojezično osnovno šolo v Števanovcih, nato pa so se od 16. ure dalje udeležili svete maše v cerkvi sv. Štefana Hardinga v Števanovcih, kjer so somaševali župnika Tibor Tóth, Dejan Horvat in Imre Bodorkós. Po sveti maši je sledila slovesna predaja obnovljene župnijske stavbe. Trakove, ki simbolizirajo naložbo, je v imenu pokrovitelja prerezal Miklós Soltész, državni sekretar za cerkvene in narodnostne odnose pri Uradu predsednika vlade.

Karel Holecz, predsednik Slovenskega kulturno -turističnega društva Porabje je pri Slovenski pokrajinski hiši v Andovcih (zadnji dan) sprejel predsednike državnih narodnostnih samouprav, zagovornike narodnosti in njihove sodelavce, ki so obiskali našo pokrajino. Vodja organizacije je podal informacije o realiziranih in tekočih projektih društva. Nato se je program zaključil v Števanovcih, kjer so se naši gostje lahko seznanili z razstavnim

materialom (uniforme, orožje) in strojnimi parkom Muzejske zbirke mejne straže, ki je prostore dobila v nekdanji vojašnici.

Državni slovenski samoupravi in Kabinetu zagovornice Slovencev je bilo v čast gostiti predsednike državnih narodnostnih samouprav, zagovornike narodnosti in njihovih sodelavcev, ki so v preteklih dneh obiskali Porabje.

Srečanja in programi na izobraževalno temo

V okviru uporabe „dobre prakse“ so se vzgojitelji v vrtcih, ki jih upravlja Državna slovenska samouprava, srečali 22. novembra 2022 v enoti institucije v Števanovcih. Strokovni dan se je uresničil na pobudo Odbora za izobraževanje Državne slovenske samouprave. Pozdravljamo uresničitev projekta in se vsem zahvaljujemo za aktivno delo.

V organizaciji Odbora za izobraževanje Državne slovenske samouprave je bila **10. januarja 2023** s pričetkom ob 9.00 uri v Kulturnem domu na Gornjem Seniku organizirana gledališka predstava v slovenščini za dijake nižjih razredov, ki se učijo slovenski jezik: "Pustolovščine Pike Nogavičke."

Éva Lázár, predsednica Odbora za izobraževanje, je pozdravila udeležence in izrazila posebno veselje, ker so se učenci in učitelji vseh vključenih ustanov (Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča, Dvojezična osnovna šola v Števanovcih, monoštrska Osnovna šola Jánosa Aranyja in Osnovna šola sv. Gotharda) udeležili dogodka.

Kakovostno in vsebinsko predstavo so si otroci ogledali z velikim zanimanjem.

Na pobudo Odbora za izobraževanje pri Državni slovenski samoupravi so se po srečanju novembra 2022 v Števanovcih v enoti vrtca Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča v Sakalovcih 22. februarja 2023 srečali učitelji, vzgojitelji v vrtcih, vodje institucij in strokovnjaki za izobraževanje, ki jih upravlja DSS, da bi spoznali in posredovali »dobro prakso.« Otroci so svoje znanje slovenskega jezika predstavili v raznoliki, igrivi dejavnosti.

V okviru programa Dvojezične osnovne šole in vrtca v Števanovcih kot bazne ustanove sta bili 3. marca 2023 organizirani predstavitveni šolski uri (1. razred - Lajosné Holecz, 6. razred - László Domjan), na kateri so se srečali učitelji in učiteljice slovenskega jezika iz šole organizatorke, iz Dvojezične osnovne šole in vrtca Jožefa Košiča in iz monoštrske Osnovne šole Jánosa Aranyja, da bi dobili vpogled v digitalne in didaktične metode, ki se jih profesorji/učitelji poslužujejo pri pouku slovenščine v maloštevilčnih razredih. Program je bil izveden v okviru pobude Odbora za izobraževanje pri DSS z namenom „predstavitve in posredovanje dobre prakse.“ Na posvetovalnem dnevu so lahko kolegi in kolegice črpali nove ideje tudi glede praktične uporabe diferencialnega pouka in delovnih procesov v majhnih skupinah.

Po predstavitvenih urah so prisotni člani Odbora za izobraževanje skupaj z zadevnimi pedagoškimi delavci v obliki okrogle mize ovrednotili povedano in določili nadaljnje razvojne usmeritve.

Državna slovenska samouprava izreka iskreno priznanje in zahvalo vodstvu in celotnemu kolektivu obeh javnih vzgojno-izobraževalnih ustanov v svojem upravljanju za izjemno s

strokovno delo, ki so ga v obeh ustanovah opravili v obdobju 2020–2023 v okviru programa baznih ustanov.

Priznanje za izjemno strokovno delo v programskem obdobju sta **9. marca 2023** od vodje sektorja na Narodnostno-pedagoškem izobraževalnem centru Urada za šolstvo prevzeli Ildikó Dončec Treiber, v imenu Dvojezične osnovne šole in vrtca Jožefa Košiča in Lajosné Holecz, v imenu Dvojezične osnovne šole in vrtca Števanovci.

Tretje srečanje vzgojiteljev v vrtcih, ki so v upravljanju Državne slovenske samouprave, je potekalo **19. aprila 2023** v vrtcu na Gornjem Seniku »v duhu posredovanja dobre prakse.« Na temo Pozdrav pomladi so otroci z zabavnim programom razvesilili prisotne, ki so ponovno imeli priložnost razpravljati o aktualnih vprašanjih slovenskega narodnostnega izobraževanja.

Na podlagi delovnega načrta in pobudo Odbora za izobraževanje pri Državni slovenski samoupravi so se **13. junija 2023** učenci in učitelji Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča in Dvojezične osnovna šole v Števanovcih srečali na Gornjem Seniku v okviru "Skupnega šolskega dne." Organizator podrobnejšega programa je bila inštitucija na Gornjem Seniku. Prireditelj je počastil Martin Ropoš, namestnik predsednika Državne slovenske samouprave, ki je učencem podal kratek zgodovinski pregled pomena Tromejnika oziroma trojnega mejnega kamna. Skupina se je udeležila pohoda po Grbenščeku; čez dan je vsaka starostna skupina našla kakšno zaposlitev zase. Nižji razredi so se igrali predvsem igre z žogo, višji razredi pa številčno vojno; pri čemer je bilo iskanje in prepoznavanje gob priljubljeno med vsemi starostnimi skupinami.

Program je bil vsekakor koristen in uspešen, predvsem na področju ohranjanja stikov med ustanovami in njihovimi učenci ter učitelji, popoldne pa se je na šolskem dvorišču med skupno peko slanine in nogometnimi tekmami spletlo tudi več novih prijateljstev.

Regionalni razvojni program slovenskega Porabja

Vlada je na podlagi sklepa o subvenciji izvajanja regionalnega razvojnega programa v slovenskem Porabju št. 1618/2019. (28. X.) sklenila zagotoviti skupno 898.520.000 Ft/4-letno proračunsko podporo za razvoj območja, kjer živi slovenska narodnost na Madžarskem.

Del priprav dejavnosti posameznih podpornih konstrukcij za leto 2023 se je začel aktivno izvajati od konca poletja. Dejavnosti, povezane s usklajevanjem obračunov razpisov MSV za leto 2022 so bile na dnevnem redu vse leto, oziroma od druge polovice tekočega leta na podlagi izdelanega postopka pomenijo naloge na dnevni ravni.

Občni zbor Državne slovenske samouprave je na svoji seji dne 26. oktobra 2023 predlagal podporo naslednjim projektom:

- *Projekt z naslovom "Preureditev in obnova zgradbe kulturnega doma Monošter-Slovenska ves« v bruto znesku 63.940.550 Ft.*
- *Projekt z naslovom "Tehnični razvoj studia Radia Monošter in oddajnih lokacij z namenom zagotavljanja kakovostnega delovanja" v bruto znesku 20.000.000 Ft.*
- *Projekt z naslovom "II. etapa prenova občinskega doma v Števanovcih« v bruto znesku 19.065.899 Ft.*

V letu 2023 se s pripravo referenčnih projektov oziroma z izvedbo postopkov za začetek revizije obračunavanja projektov MSV, ki se bodo začeli izvajati leta 2022 in trajali več let, poleg voditeljev slovenske narodnosti znotraj organizacije ukvarja več zaposlenih v Uradu. Dne 21. 12. 2023 je bil na računu Državne slovenske samouprave realiziran znesek subvencije, ki se mora do konca leta 2026 uporabiti za naslednji nalogi:

- I. Podpora razvoju za izboljšanje konkurenčnosti lokalnega gospodarstva v slovenskem Porabju – v okviru razpisnega postopka
- II. Opravljanje nalog v zvezi s sodelovanjem in menedžmentom, povezanimi z izvajanjem razpisnega programa

Nagrada za Slovence na Madžarskem

Občni zbor **Državne slovenske samouprave** je leta 2016 odločal o ustanovitvi Nagrade za Slovence na Madžarskem in postopku njenega podeljevanja kot priznanje organizacijam in posameznikom slovenske narodnosti na Madžarskem za ohranjanje identitete slovenske narodnosti na Madžarskem za jezik, šolstvo, kulturo, nacionalne medije, javno šolstvo, tradicijo, za njihove izjemne dejavnosti v gospodarskem razvoju, verskem življenju in na drugih področjih.

Po dr. Csabi Latorcai, Ireni Pavlič in Eriki Köles Kiss je Državna slovenska samouprava leta 2023 izbrala dva kandidata kot vredna priznanja za »Nagrado za Slovence na Madžarskem.«.

V skladu s sklepom Občnega zbora Državne slovenske samouprave sta **Géza Doma** kot kandidat Uredništva Slovenski utrinki MTVA, Slovenske narodnostne samouprave v Sombotelu, Slovenske kulturne zveze Avgusta Pavla in Zveze Slovencev na Madžarskem in **Jože Illés** kot kandidat Slovenske narodnostne samouprave v Sakalovcih, **dne 8. decembra 2023** prejela priznanje „**Nagrada za Slovence na Madžarskem.**“

V okviru slovesnosti je predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holecz podelil priznanje za Slovence na Madžarskem **Gézi Domi** in **Jožefu Illésu**. Čestitamo za priznanje.

Predsednica Odbora za izobraževanje pri Državni slovenski samoupravi (Éva Lázár), ki to funkcijo opravlja od ustanovitve organizacije, od leta 1995, je **14. decembra 2023** prejela priznanje »Nagrada za narodnosti«

Drugi dogodki

Na predlog Občnega zbora Državne slovenske samouprave [Sklep DSS, št. 50/2023.(.05.IV)] je Komorni zbor Zveze Slovencev v Monoštru na Madžarskem v 18. letu delovanja, dne 19. 05. 2023 prejel Priznanje „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ za izjemne zasluge na

področju ohranjanja slovenske narodne kulture. Priznanje sta prevzela vodja skupine Marjana Sukič in zborovodja Tomaž Kuhar.

Zbor služi dvema pomembnima področjema narodne biti. Po eni strani pomaga ohranjati slovenski pesemski zaklad in ga na primerni ravni posreduje ob občinskih praznikih in na prireditvah, po drugi strani pa je pomembno prizorišče negovanja in posredovanje maternega jezika.

Predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holecz je na sedežu organizacije sprejel generalno konzulko Republike Slovenije v Monoštru gospo Dubravko Šekoranjo, ki od 28. 8. 2023 opravlja diplomatska zastopstvo regije.

Delegacija Državne slovenske narodnostne skupnosti je v zastopstvu slovenske narodnosti na Madžarskem **septembra 2023** zastopala skupnost na VIII. narodnostnem mladinskem srečanju v Pilisszentkeresztu. Drugi dan VIII. narodnostnega mladinskega srečanja so se člani slovenske delegacije na Madžarskem v okviru Borze narodnosti zelo uspešno predstavili.

DSS ohranja učinkovite stike z lokalnimi narodnostnimi samoupravami in narodnostnimi civilnimi organizacijami, z zagovornico Slovencev Eriko Köles Kiss, s slovenskim generalnim konzulatom v Monostru, Veleposlaništvom Slovenije v Budimpešti, cerkvenimi organi, z domačimi – in v danem primeru z organi matične domovine– državnimi organi in njihovimi institucijami. Sodelujemo na področju negovanja in izobraževanja materinščine, kulturnih dejavnosti, obveščanja, razvoja cerkvenega življenja v maternem jeziku, oživljanja gospodarskih odnosov, pri ohranjanje ustanov in skupnosti.

V organizaciji Državne slovenske samouprave so lokalne narodnostne samouprave, slovenska parlamentarna zagovornica, posamezniki, poleg njih pa še druge organizacije, lokalne samouprave in podjetniki podprli pobudo Slovenec-Slovenca, na podlagi katere je **10. oktobra 2023** na pot krenila pošiljka gospodinjskih aparatov v poplavah prizadeto Slovenijo. Pri prevozu in predaji naprav je sodeloval tudi Karel Holecz, predsednik DSS.

